

SVATOMARTINSKÁ KONFERENCE 2011

DVACET LET ČESKÉHO SOUTĚŽNÍHO PRÁVA

29. listopadu – 1. prosince 2011

Holiday Inn Brno

Česká republika

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

OBSAH

Úvodní slovo předsedy Petra Rafaje	3
Uvítací slova	5
Program konference	8
Slavnostní zahájení Svatomartinské konference	11
- Představení členů panelu	11
Co nového v hospodářské soutěži.....	13
- Michal Petr: Česká soutěžní politika 2011.....	13
- Představení členů panelu	15
Více ekonomický přístup k zakázaným dohodám	16
- Milan Brouček: Více ekonomický přístup a zakázané dohody.....	16
- Představení členů panelu	17
Soukromé prosazování soutěžního práva.....	18
- Pavel Dejl: Proč se nebát podání soukromoprávní soutěžní žaloby v České republice	18
- Představení členů panelu	20
Bid rigging – kartely ve veřejných zakázkách.....	21
- Josef Bejček: Dokud existuje společenská nabídka a poptávka po manipulaci nabídek a nabídkách manipulace	21
- Představení členů panelu	23
Vývoj a směřování veřejných zakázek na evropské a národní úrovni	25
- Tomáš Machurek: Novela zákona o veřejných zakázkách: nejde pouze o kosmetické úpravy	25
- Představení členů panelu	27
Významná tržní síla – budoucnost a předpokládaný vývoj ve vazbě k soutěžnímu právu	29
- Hynek Brom: Krátká historie zákona o významné tržní síle v České republice	29
- Představení členů panelu	30
Veřejná podpora – aktuální trendy a výhledy	31
- Michael Kincl: Aktuální trendy a výhledy ve veřejné podpoře	31
- Představení členů panelu	33
Vítejte v Brně	35

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

tř. Kpt. Jaroše 7, 604 55 Brno

Redakční rada: PhDr. Kristián Chalupa, Bc. Klára Kellerová, Mgr. Milena Marešová, Mgr. Daniel Stankov, Mgr. Martin Švanda

Foto: archiv ÚOHS, Magistrát města Brna, Holiday Inn Brno

Foto na titulní straně: Sídlo ÚOHS (*Tomáš Vymětal*)

Tel.: 542 167 243

Fax: 542 167 117

E-mail: milena.maresova@compet.cz

www.compet.cz

Uzávěrka textu: 18. 11. 2011

Grafická úprava, tisk: Tiskárna Kleinwächter, Frýdek-Místek, tel.: 558 437 147

ÚVODNÍ SLOVO

Dámy a pánové,

vítám Vás na již páté Svatomartinské konferenci pořádané Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. Letošní ročník konference je obzvláště výjimečný, neboť je spojen s oslavami 20. výročí založení této významné instituce. Po dvaceti letech činnosti Úřadu si tróufáme nazvat období let 1991 až 2011 významnou érou rozvoje českého soutěžního práva a politiky.

Dvacetileté výročí je důležitým milníkem a příležitostí pro zhodnocení vývoje i aktuálního stavu soutěžního práva v národním i mezinárodním měřítku, bilanci činnosti Úřadu a především pro úvahy, kterým směrem se tato oblast ubírá, jaké jsou její trendy a příležitosti. Těmito úvahami bychom se rádi zabývali společně s Vámi na Svatomartinské konferenci 2011. Program konference jsme koncipovali tak, aby odrážel celé spektrum činností ÚOHS.

Hospodářská soutěž se po úvodním bloku zaměří na více ekonomický přístup k zakázaným dohodám, soukromé prosazování soutěžního práva a kartely ve veřejných zakázkách, tzv. bid rigging. Tématem bloku o veřejných zakázkách je vývoj v této oblasti, a to jak na evropské, tak i na národní úrovni. Závěrečná část konference je věnována budoucnosti významné tržní síly ve vazbě k soutěžnímu právu a aktuálním trendům v oblasti veřejné podpory.

Aktuální číslo informačních listů Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, které držíte ve svých rukou, je katalogem Svatomartinské konference 2011. Provede Vás celým konferenčním programem a seznámí s řečníky. Problematiku jednotlivých částí programu uvádějí statě odborníků.

Věřím, že při tak silné koncentraci zahraničních i tuzemských expertů, která se nám během příprav konference podařila zajistit, se konference vydaří a vyslechnete nejen zajímavé příspěvky, ale stanete se také účastníky bohatých, inspirativních diskusí.

Pro nejbližší dny Vám přeji podnětné zážitky na Svatomartinské konferenci 2011 v Brně.

Petr Rafaj

předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

UVÍTACÍ SLOVA

Vážení hosté,

letos je velmi obtížné psát úvodní slovo či zdravici na téma legislativa spojená se zákonem o veřejných zakázkách, protože vrcholí projednávání a s ním spojené diskuse o této novele. Změnu, kterou připravilo ministerstvo pro místní rozvoj spolu s klíčovými odborníky pod mým vedením, v květnu schválila vláda a v těchto týdnech prochází Parlamentem České republiky. V okamžiku, kdy piší tento text, chystám se na klíčové jednání Hospodářského výboru Poslanecké sněmovny. Až Vy budete tato slova číst, bude o něco jasnější, jakou podobu bude novela při podpisu prezidenta mít.

Náš návrh novely zákona o veřejných zakázkách přináší celou řadu změn, z nichž za klíčové lze považovat třeba snížení limitů pro veřejné zakázky, větší transparentnost a omezení možností kvalifikačními požadavky zakázku tzv. „ušít“ na míru jednoho dodavatele.

Cílem novely zákona z pera ministerstva pro místní rozvoj je NEJLEPŠÍ NABÍDKA ZA NEJLEPŠÍ CENU. K tomu vedou hlavní body návrhu novely:

- Co nejširší soutěž
- Co nejvíce nabídek
- Radikální zvýšení množství veřejných (na internetu uveřejňovaných) informací
- Znemožnění nástrojů, které byly využívány pro redukcí množství přihlášených nabídek u veřejných soutěžích

Po celou dobu tvorby této novely jsme se snažili o co největší transparentnost. Ať již ve fázi, kdy na textu pracovala Expertní skupina, nebo když jsme výsledek její práce dali k diskusi široké veřejnosti. Po zapracování mnoha podnětů jsme na konci března novelu ‚vyslali‘ do standardního meziresortního připomínkového řízení. Na jeho konci ale čekalo trochu nepříjemné potvrzení starého pravidla, že ovce si ohradu samy nepostaví. Další podobné se objevily i v rámci poslaneckého projednávání. Pevně však věřím, že se nám klíčovou normou podaří dotáhnout ke zdárnému a hlavně životaschopnému konci.

Kamil Jankovský
ministr pro místní rozvoj České republiky

Dámy a pánové, vážení přátelé,

Jsem rád, že mohu pozdravit účastníky Svatomartinské konference k 20 letům českého soutěžního práva. Konferenci, kterou organizuje Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, považuji za skvělou možnost k výměně názorů a zkušeností se soutěžním právem a soutěžní politikou mezi jednotlivými úřady, státními orgány a odbornou veřejností.

Spolu s dvaceti lety českého soutěžního práva slaví 20. výročí své existence samozřejmě také Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Je to důvod k blahopřání. Za dvě desítky let působení se z antimonopolního úřadu stala respektovaná instituce s mimořádnou pověstí, kterou potvrzuje řadou kvalitních rozhodnutí. Přitom i v jeho případech se osvědčilo umístění mimo metropoli České republiky. Ukazuje se, že mít sídlo v Brně, hlavním městě justice České republiky je pro organizaci typu antimonopolního úřadu velmi vhodné. Jako právníka a moravského patriota mě to pochopitelně těší včetně vynikající odborné komunikace hejtmanství a antimonopolního úřadu.

Přeji všem účastníkům Svatomartinské konference k 20 letům českého soutěžního práva řadu nových a hodnotných informací k tématu hospodářské soutěže a příjemně strávené tři dny v nejkrásnějším kraji České republiky, na jižní Moravě.

Michal Hašek
hejtman Jihomoravského kraje

Vážení účastníci, milí hosté,

dovolte mi přivítat Vás jménem města Brna na Svatomartinské konferenci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Letošní setkání expertů, zástupců úřadů i podnikatelské sféry z České republiky a zahraničí je zároveň oslavou 20 let existence českého soutěžního práva.

Připomínám, že Úřad pro ochranu hospodářské soutěže sídlí v Brně, nikoliv v Praze, hlavním městě České republiky a centru klíčových orgánů státní správy. To deklaruje nezávislost Úřadu v rozhodování. Ne náhodou je Brno zároveň i nejvýznamnějším sídlem soudů v zemi.

Činnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je zvláště v dnešní ekonomicky nelehké době pro Českou republiku zásadní. Úřad totiž vytváří podmínky pro rozvoj hospodářské soutěže a právě soutěž mezi firmami je základním mechanismem fungující tržní ekonomiky a zvyšuje výkonnost celého hospodářství. Což je pro naši budoucnost skutečně klíčové.

Za 20 let fungování antimonopolního úřadu se česká ekonomika proměnila od základů. Proces transformace byl velmi složitý a obohatil náš ekonomický slovník o dříve nepoznané výrazy – od restituce přes kupónovou privatizaci až po tunelování. Na veškeré dění v národním hospodářství nejen v 90. letech, ale například i po vstupu České republiky do Evropské unie, musel antimonopolní úřad reagovat a přibývaly mu nové úkoly a kompetence. Díky nutnosti rychle se přizpůsobovat významným změnám situace a díky mezinárodnímu sdílení zkušeností patří dnešní Úřad pro ochranu hospodářské soutěže k velmi zkušeným a respektovaným institucím nejen v České republice.

K 20. narozeninám mu přeji, aby stejně úspěšně dokázal čelit i novým výzvám globalizované ekonomiky 21. století.

Roman Onderka
primátor statutárního města Brna

PROGRAM KONFERENCE

úterý 29. listopadu

13:00 – 15:00

Registrace

15:00 – 17:00

Slavnostní zahájení Svatomartinské konference

Petr Rafaj, předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Roman Onderka, primátor statutárního města Brna

William E. Kovacic, profesor soutěžního práva, Univerzita George Washingtona, Washington, USA

Kamil Jankovský, ministr pro místní rozvoj

Michal Hašek, hejtman Jihomoravského kraje

Bedřich Danda, náměstek ministra průmyslu a obchodu

David Raus, soudce Krajského soudu v Brně, předseda specializovaného senátu

Josef Bejček, profesor, Katedra obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

17:00

Číše vína

středa 30. listopadu

9:00 – 10:30

 moderátor
panelisté

Co nového v hospodářské soutěži

Michal Petr, místopředseda ÚOHS

Milan Brouček, hlavní ekonom ÚOHS

Tony Reeves, Clifford Chance, Brusel, Belgie

10:30 – 11:00

Coffee break

11:00 – 12:30

 moderátor
panelisté

Více ekonomický přístup k zakázaným dohodám

Milan Brouček, hlavní ekonom ÚOHS

Svend Albaek, Generální ředitelství pro soutěž, Evropská komise, Brusel, Belgie

Daniel Donath, Charles River Associates (CRA), Brusel, Belgie

Paula Ramada, ředitelka sekce, London Economics, Londýn, Velká Británie

Paul Tregear, zástupce ředitele, Office of Fair Trading (OFT), Londýn, Velká Británie

12:30 – 14:00

Oběd

14:00 – 15:30

 moderátor
panelisté

Soukromé prosazování soutěžního práva

Jacques Steenbergen, předseda, Belgický soutěžní úřad

David Anderson, Berwin Leighton Paisner LLP, Brusel, Belgie

Jan Balarin, Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy, Praha

Filip Kubík, Generální ředitelství pro soutěž, Evropská komise, Brusel, Belgie

József Sárai, ředitel mezinárodní sekce, Maďarský soutěžní úřad

15:30 – 16:00

Coffee break

16:00 – 17:30

 moderátor
panelisté

Bid rigging – kartely ve veřejných zakázkách

Theodor Thanner, předseda, Rakouský soutěžní úřad

David McFadden, právní poradce, Irský soutěžní úřad

Katharina Krauss, ředitelka odboru boje proti kartelům, Německý soutěžní úřad

Marc Reysen, O'Melveny & Myers LLP, Brusel, Belgie

Marta Skrobisz, ředitelka odboru mezinárodních vztahů a komunikace, Polský soutěžní úřad

Hanna Witt, zástupkyně ředitele, soutěžní sekce, Švédský soutěžní úřad

19:30

Večeře (Wannieck Gallery)

čtvrtek 1. prosince

9:00 – 10:30	<p>moderátor panelisté</p> <p>Zákon o veřejných zakázkách a jeho připravovaná novelizace Pavel Herman, poradce předsedy pro oblast veřejných zakázek, ÚOHS Eva Kubišová, místopředsedkyně ÚOHS Jan Sixta, náměstek ministra pro místní rozvoj Pavel Štorkán, předseda burzovní komory, Českomoravská komoditní burza Kladno</p>
10:30 – 11:00	Coffee break
11:00 – 12:30	<p>moderátor panelisté</p> <p>Vývoj a směřování veřejných zakázek na evropské úrovni Eva Kubišová, místopředsedkyně ÚOHS Jaroslav Kračún, expert na legislativu zadávání veřejných zakázek Generálního ředitelství Evropské komise pro vnitřní trh a služby, Brusel, Belgie David Petrlík, asistent soudce, Evropský soudní dvůr, Lucembursko</p>
12:30 – 13:30	Oběd
13:30 – 15:00	<p>moderátor panelisté</p> <p>Významná tržní síla – budoucnost a předpokládaný vývoj ve vazbě k soutěžnímu právu Hynek Brom, I. místopředseda ÚOHS Radan Kubr, advokát, PRK Partners s. r. o., Praha Luděk Svoboda, ředitel odboru významné tržní síly, ÚOHS Miroslav Toman, prezident Potravinářské komory České republiky</p>
15:00 – 15:30	Coffee break
15:30 – 17:00	<p>moderátor panelisté</p> <p>Veřejná podpora – aktuální trendy a výhledy Hynek Brom, I. místopředseda ÚOHS Milan Bumbálek, ředitel odboru veřejné podpory, ÚOHS Ondřej Dostal, Stálé zastoupení České republiky při Evropské unii, Brusel, Belgie Kristina Haverkamp, ředitelka odboru kontroly veřejné podpory, Federální ministerstvo ekonomie a technologie, Německo Wouter Pieké, ředitel odboru veřejné podpory v oblasti informací, komunikace a mediálního trhu, Generální ředitelství pro soutěž, Evropská komise, Brusel, Belgie</p>
17:00	Závěrečné slovo

Náměstí Svobody (Marie Schmerková)

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ SVATOMARTINSKÉ KONFERENCE 2011

PŘEDSTAVENÍ ČLENŮ PANELU

Petr Rafaj
*předseda Úřadu pro ochranu
hospodářské soutěže*

Absolvent Hornicko-geologické fakulty na Vysoké škole báňské v Ostravě. Po několikaletém působení v soukromém sektoru se stal místostarostou Frýdku-Místku a později byl zvolen do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, kde působil v rozpočtovém výboru a byl rovněž předkladatelem zákona o zneužití významné tržní síly. Od 9. července 2009 je předsedou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

Kamil Jankovský
ministr pro místní rozvoj

Vystudoval ekonomiku řízení na Stavební fakultě Českého vysokého učení technického v Praze. Před jmenováním do funkce ministra pro místní rozvoj pracoval jako ředitel, společník a předseda představenstva společnosti Phar-Service. Během své politické kariéry působil v odborné komisi pro zdravotnictví v Občanské demokratické alianci (ODA), za stranu SNK Evropští demokraté byl v letech 2002–2006 zvolen zastupitelem městské části Praha 10, předsedou pražské organizace a členem republikového představenstva. Od roku 2009 je členem Věcí veřejných.

Bedřich Danda
*náměstek ministra průmyslu
a obchodu*

Absolvoval střední průmyslovou školu, postgraduální studium se zaměřením na likvidaci radioizotopů a pedagogický kurz pro vedení učňovského školství. Profesionální dráhu zahájil v oblasti autoprovozu, pracoval jako technik v Biologickém ústavu a později v Ústavu experimentální botaniky Československé akademie věd. Působil i v soukromé sféře jako majitel auto-servisu a dopravní firmy. Bedřich Danda je místopředsedou Strany soukromníků České republiky a vedoucím představitelem občanských sdružení, jmenovitě Klubu historických vozidel Praha, Společenství autodopravců Čech a Moravy a Sdružení podnikatelů a živnostníků České republiky.

Michal Hašek
hejtman Jihomoravského kraje

Vystudoval práva na Masarykově univerzitě v Brně. Politickou kariéru v řadách České strany sociálně demokratické (ČSSD) zahájil jako místostarosta, později starosta obce Drásov na Tišnovsku a jeho politická dráha pokračovala přes funkci zastupitele Jihomoravského kraje a poslance Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, kde působil jako předseda poslaneckého klubu ČSSD, místopředseda zemědělského výboru a stálé komise pro sdělovací prostředky či komise pro řešení otázky církevního majetku. V současné době je hejtmánem Jihomoravského kraje, předsedou Asociace krajů České republiky, poslancem dolní komory Parlamentu České republiky a statutárním místopředsedou ČSSD.

Roman Onderka
primátor statutárního města Brna

Absolvent Fakulty podnikatelské Vysokého učení technického v Brně a Vysoké školy Karla Engliše v Brně v oboru ekonomika a právo v podnikání. V současné době působí ve funkci primátora statutárního města Brna, místopředsedy MěVV ČSSD Brno–město, je členem Rady vlády pro udržitelný rozvoj a zastupujícím členem Řídícího výboru Kongresu místních a regionálních samospráv při Radě Evropy ve Štrasburku.

William E. Kovacic
*profesor soutěžního práva
 Univerzita George Washingtona
 Washington, USA*

Bývalý člen Federal Trade Commission, kde působil od roku 2006. V lednu roku 2009 byl jmenován místopředsedou pro propagaci činnosti Mezinárodní sítě pro hospodářskou soutěž (International Competition Network - ICN). V letech 1975–1976 pracoval pro Antimonopolní a monopolní podvýbor Soudního výboru senátu USA. Od roku 1992 působí jako poradce v soutěžních případech a v otázkách ochrany spotřebitele pro vlády Arménie, Beninu, Egypta, El Salvadoru, Gruzie, Guyany, Indonésie, Kazachstánu, Mongolska, Maroka, Nepálu, Panamy, Ruska, Ukrajiny, Vietnamu a Zimbabwe. Přednáší na George Washington University Law School a George Mason University School of Law.

David Raus
*soudce Krajského soudu v Brně
 předseda specializovaného senátu*

Absolvent Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, kde v současné době vyučuje především obchodní právo a je též členem oborové komise pro obchodní právo. Do roku 1999 pracoval v soukromé sféře, v letech 1999–2003 působil na Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a v letech 2003–2006 na Nejvyšším správním soudu České republiky. Od roku 2006 pracuje pro Krajský soud v Brně, v současné době je předsedou senátu se specializací na spory v oblasti ochrany hospodářské soutěže, zadávání veřejných zakázek a sektorové regulace v energetických odvětvích.

Josef Bejček
*profesor
 Katedra obchodního práva
 Právnická fakulta Masarykovy
 univerzity, Brno*

Profesor Bejček vede Katedru obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, kde byl pro období let 1995–2001 zvolen do funkce děkana. Jako expertní poradce se účastnil mnoha důležitých mezinárodních arbitráží. Je členem rozkladové komise ÚOHS a také mnoha týmů vytvářejících technické návrhy jednotlivých legislativ (občanský zákoník, ochrana hospodářské soutěže a veřejné zakázky). Profesor Bejček pracuje jako arbitr Rozhodčího soudu Hospodářské komory České republiky a Agrární komory České republiky. Přednáší po celém světě, například ve Vídni, Budapešti, Mnichově, Berlíně, Salzburgu, New Yorku, Atlantě, Washingtonu a v mnoha dalších městech. Předsedá vydavatelské radě specializovaného časopisu na soutěžní právo Antitrust.

CO NOVÉHO V HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽI

ČESKÁ SOUTĚŽNÍ POLITIKA 2011

I. Rozhodovací praxe Úřadu

Počet nových meritorních rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v tomto období nebyl nijak zvlášť vysoký. Tato okolnost nicméně souvisí se skutečností, že počet zaměstnanců Sekce hospodářské soutěže dramaticky poklesl (v současné době se jedná pouze o 32 osob) a bylo tedy nezbytné důsledně se zaměřit jen na největší priority.

Pokud jde o vyšetřování kartelů, bylo pravomocně ukončeno vyšetřování cenových kartelů v oblasti **čisticích prostředků** a **televizních obrazovek**, jakož i prvního ryze českého případu bid rigging ve věci správy nemovitostí Litoměřice. V oblasti **bid rigging** Úřad vede v současné době dvě další *ex offo* zahájená řízení. Úřad rozhodl rovněž o cenovém rozhodnutí sdružení soutěžitelů **Česká asociace odpadového hospodářství**. Ukončeny byly i dvě starší kauzy, jednak rozhodnutím o kartelu **chovatelů drůbeže**, jednak zastavením řízení ve věci **stavebních spořitelén**.

Pro vyšetřování kartelů je dále významné, že Úřad obdržel první žádost o leniency v ryze české věci (tedy nikoliv pouze jako doplněk žádosti ke Komisi, jak tomu bývalo v minulosti) a časté uplatňování narovnání (srov. též níže) – tímto způsobem bylo rozhodnuto ve věci **čisticích prostředků** a **asociace odpadového hospodářství**.

V oblasti zneužívání dominantního postavení Úřad dokončil svůj první případ predace ve věci **STUDENT AGENCY** a zahájil rozsáhlé nové řízení týkající se **margin squeeze**. Snahu o prioritizaci naopak narušuje nezbytnost znovu se zabývat některými staršími kauzami, kde bylo rozhodnuto o obnově řízení. Úřad tak bude znovu rozhodovat o možné zneužití dominance ve věcech **ArcelorMittal** a **Czech Coal**.

Konečně pokud jde o oblast povolování spojení soutěžitelů, počet řízení zůstal na přibližně 50, v mnoha případech se jednalo o zjednodušené řízení. Celkem pět spojení přešlo do druhé fáze, z toho fúze **Agrofert/Loredana**, **Agrofert/Euro Bakeries** a **ČEZ/Energotrans** jsou stále posuzovány. Z již ukončených případů byla fúze **UPC/Sloane Park** povolena bez podmínek, vznik **Českého Aeroholdingu** však byl podmíněn přijetím řady behaviorálních a strukturálních závazků a je příkladem více ekonomického přístupu Úřadu ve vztahu k posuzování spojení.

II. Legislativa

Koncem října 2011 byl vládě předložen **návrh novely zákona o ochraně hospodářské soutěže**, která by měla řešit zejména problematiku leniency a narovnání. Oba tyto instituty by měly být zakotveny v zákoně o ochraně hospodářské soutěže a provázány s dalšími zákonnými ustanoveními. Výslovně by tak měla být řešena problematika dokumentů leniency, které by měly být až do okamžiku sdělení výhrad uchovávány mimo správní spis a i následně chráněny před možností pořizovat si kopie, a také beztretnost fyzických osob působících v podniku, který splnil podmínky pro aplikaci programu leniency z hlediska trestního práva. Po svém schválení bude zákon doplněn novým oznámením o leniency a o narovnání.

V souvislosti s prioritizací byl dokončen a k veřejné debatě zveřejněn **návrh nového oznámení o alternativním řešení soutěžních problémů**, tedy odstranění soutěžního problému před zahájením řízení a použití závazků (*commitments*). Odstranění soutěžního problému před zahájením řízení by do budoucna mělo být možné u mnohem širší kategorie méně závažných deliktů, včetně vertikálních ujednání o cenách. V případě závazků by mělo být možné co nejvíce využít potenciálu pro změnu soutěžního chování podniků.

III. Soudní rozhodnutí

Pokud jde o judikaturu, nepřinesl rok 2011 žádný zásadní zvrát, známý z minulých let. Úřad naopak očekává stanovisko soudu k řadě otázek, ke kterým ještě judikatura neexistuje buď vůbec, nebo není ustálená. Jedná se především o procesní otázky, jako je rozsah přístupu do spisu, možnost odvolávat se na zásadu zakazující sebeobviňování ve vztahu k existujícím dokumentům nebo provádění některých důkazů. Současně se jedná ale i o přístup soudů ke komplexním institutům, jako je program leniency a více ekonomický přístup.

Připomenout si zasluží úspěch Úřadu před Krajským soudem v řadě významných kauz, zejména **kartel pekařů** a **České dráhy**. Do budoucna bude mít jistě velký význam i závěr soudů vyslovený ve věci **Telefónica O2**, že příliš rozsáhlé vyšetřování Úřadu před zahájením správního řízení může představovat nezákonný zásah.

IV. Pohled do budoucna

Prioritou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže budou i nadále horizontální kartely, zejména *bid rigging*. Úřad bude i nadále zahajovat *ex offo* řízení, očekávat však lze i nárůst čistě domácích případů leniency. V oblasti dominance zůstává cílem Úřadu zakládat svá rozhodnutí na solidních ekonomických analýzách, jejich důsledné uplatňování však kapacity Úřadu značně vyčerpává. Rozsáhlé ekonomické analýzy budou nezbytné i v oblasti posuzování spojení, kde lze nadto v příštím roce očekávat nárůst závažnějších případů.

Novela zákona o ochraně hospodářské soutěže by měla stabilizovat právní prostředí, v minulosti dosti rozkymácené, neboť v posledních deseti letech byl tento zákon měněn v průměru téměř jednou ročně. Spolu s účinností novely plánuje Úřad i vydání většího množství výkladových oznámení zaměřených tentokrát zejména na otázky procesní.

Pokud jde o soudy, jejich rozhodování není dost dobře možné plánovat, blíží se však rozhodnutí v řadě velmi významných kauz, která mohou činnost Úřadu v příštím roce významně poznamenat.

Michal Petr
*místopředseda Úřadu pro ochranu
 hospodářské soutěže*

PŘEDSTAVENÍ ČLENŮ PANELU

Michal Petr
*místopředseda
ÚOHS*

Absolvent Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Masarykovy univerzity v Brně. Na ÚOHS působí od roku 2003, řadu let byl ředitelem Legislativně-právního odboru a poté vedl Sekci ekonomiky, legislativy a mezinárodních záležitostí a vykonával funkci předsedy rozkladové komise pro oblast hospodářské soutěže. V roce 2010 byl jmenován do funkce místopředsedy ÚOHS, který řídí Sekci hospodářské soutěže. Vyučuje soutěžnímu a evropskému právu na Masarykově univerzitě a na Univerzitě Palackého. Je autorem řady českých i zahraničních odborných publikací v oblasti soutěžního práva a spravedlivého procesu.

Milan Brouček
*hlavní ekonom
ÚOHS*

Vystudoval ekonomiku a management na Fakultě ekonomiky obrany státu Vysoké vojenské školy pozemního vojska ve Vyškově. V letech 2000–2004 působil jako pedagog a analytik. V roce 2004 začal pracovat na Úřadě pro ochranu hospodářské soutěže jako ekonomický ředitel. Od roku 2009 je hlavním ekonomem ÚOHS.

Tony Reeves
*Clifford Chance
Brusel, Belgie*

Partner kanceláře Clifford Chance v Bruselu. Pracuje jako poradce hlavních korporací v otázkách Evropské unie a v oblasti multijurisdikčního soutěžního práva. Specializuje se na oznámení fúzí, zneužití významné tržní síly a nekalé distribuční a dodavatelské praktiky napříč sektory. Tony Reeves je také členem Globální pracovní skupiny pro kartely a fúze společnosti Clifford Chance. Pravidelně se účastní konferencí jako jsou IBC, IBA, GCR, Forham, Chatham House a dalších podobných akcí. Pracuje také jako nevládní poradce Mezinárodní soutěžní sítě (ICN - International Competition Network).

VÍCE EKONOMICKÝ PŘÍSTUP K ZAKÁZANÝM DOHODÁM

VÍCE EKONOMICKÝ PŘÍSTUP A ZAKÁZANÉ DOHODY¹

Trend provázání právní a ekonomické analýzy sehrává v soutěžním právu napříč jurisdikcemi stále významnější roli. V evropské soutěžní politice došlo k významnému vývoji především v poslední dekádě. (Více) ekonomický přístup k řešení soutěžních problémů se dnes projevuje ve všech klíčových oblastech včetně přístupu k zakázaným dohodám. Lze to mimo jiné ilustrovat i na vývoji tzv. měkkého práva (soft law) Evropské komise (dále jen „Komise“). Ekonomický přístup je zřetelně stěžejním rámcem způsobu uvažování a analýzy v pokynech (guidelines) Komise k vymezení relevantního trhu (1998), posuzování horizontálních spojování podniků (2004), nehorizontálních spojování podniků (2008), vylučovacího zneužití dominantního postavení (2009), vertikálních omezení (2010) a dohod o horizontální spolupráci (2011). Na tento vývoj zhruba před třemi roky zareagoval i Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“).

Základním principem více ekonomického přístupu je upřednostnění hodnocení dopadů jednání (effect-based approach) soutěžitelů na trh před hodnocením formy jednání (form-based approach). Jeho stěžejní výhodou je zejména významně účinnější rozlišení prosoutěžního a protisoutěžního jednání. Pro úspěšnost více ekonomického přístupu je nezbytné, aby byl účinně vsazen do procesně právního rámce, respektoval pravidla spravedlivého procesu a nesnižoval předvídatelnost pro soutěžitele. Nepochybně se jedná o správnou cestu, kterou se soutěžní právo a politika soutěžních úřadů v Evropě, ale i ve světě, ubírá. A to i v přístupu k zakázaným dohodám, kterému je věnován jeden z panelů na konferenci.

Vymezení relevantního trhu je problematikou průřezově prostupující soutěžním právem a je nezbytnou součástí téměř každé soutěžní analýzy. Role ekonomické analýzy je při vymezení relevantního trhu nezastupitelná. Správné určení relevantního trhu je nutným předpokladem pro korektní zhodnocení (skutečného či pravděpodobného) dopadu jednání soutěžitelů na trh a spotřebitele. Mezi takové oblasti nepochybně patří i posouzení dopadů horizontálních dohod a vertikálních omezení, které nespádají pod tvrdé kartely (hardcore cartels), resp. tvrdá omezení (hardcore restrictions).

Avšak i u tvrdých kartelů a tvrdých omezení existuje prostor pro ekonomický přístup a ekonomickou analýzu. U horizontálních dohod může být ekonomická analýza využita například za účelem detekce zakázaných dohod na trhu či kvantifikace újmy spotřebitelů (určení nekartelové ceny). Ekonomický přístup může mít pozitivní vliv při formování pravidel smě-

rem k tvrdým omezením u vertikálních dohod. Ekonomové se na základě doporučení ekonomické teorie například zdráhají přijímat členění dopadů dohody dle toho, zda se jedná o cenové či necenové omezení či označovat cenová omezení formou určování cen pro další prodej (Resale Price Maintenance - RPM) bez dalšího za tvrdé omezení. Tato doporučení jsou často doprovázena i empirickými studii.

S aplikací více ekonomického přístupu je spojen rostoucí důraz na zřetelné formulování teorie újmy soutěžním úřadem, která je následně ověřována. Teorie újmy má vyjadřovat konkrétní soutěžní obavu a být v souladu s ekonomickou teorií a s dostupnými empirickými důkazy (studii). Právě tento způsob uvažování představuje významný kvalitativní posun od předchozího formálního přístupu.

V případě tvrdých kartelů je teorie újmy zjevná (např. koordinované zvýšení cen či rozdělení trhu). U ostatních dohod (např. výměna informací) je situace mnohem složitější, neboť mohou mít řadu pozitivních přínosů. Obdobně platí i pro vertikální omezení, která mohou mít řadu přínosů pro soutěž i spotřebitele, a to i v případě některých stávajících tvrdých omezení (např. RPM a podpora služeb a prodeje). Zvyšuje se proto potřeba formulace věrohodné teorie újmy, kterou lze konfrontovat s případnými pozitivními přínosy. Formální přístup není schopen tuto potřebu účinně naplnit a může v důsledku vést k vytváření umělých argumentů zamítajících případné pozitivní přínosy.

Věřím, že panel Více ekonomický přístup k zakázaným dohodám bude plný zajímavých vystoupení a mnoho z předchozích uvedených témat bude v jeho průběhu diskutováno.

Milan Brouček
hlavní ekonom Úřadu pro ochranu
hospodářské soutěže

¹ Příspěvek vychází z článku autora připraveného pro ročenku časopisu Antitrust. Viz M. Brouček: Více ekonomický přístup a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ročenka časopisu Antitrust, 2011.

PŘEDSTAVENÍ ČLENŮ PANELU

Milan Brouček

hlavní ekonom
ÚOHS

Vystudoval ekonomiku a management na Fakultě ekonomiky obrany státu Vysoké vojenské školy pozemního vojska ve Vyskově. V letech 2000–2004 působil jako pedagog a analytik. V roce 2004 začal pracovat na Úřadě pro ochranu hospodářské soutěže jako ekonomický ředitel. Od roku 2009 je hlavním ekonomem ÚOHS.

Svend Albaek

Generální ředitelství pro soutěž
Evropská komise, Brusel, Belgie

Po příchodu k Evropské komisi v roce 1998 působil na Generálním ředitelství pro průmysl, v roce 2000 přešel na sekci fúzí Generálního ředitelství pro soutěž. Stal se hlavním autorem doporučení Evropské komise k horizontálním fúzím. Posléze pracoval na revizi článku 82 Smlouvy a v roce 2007 se připojil k týmu hlavního ekonomy Generálního ředitelství pro soutěž.

Daniel Donath

Charles River Associates (CRA)
Brusel, Belgie

Působí jako konzultant senior ve společnosti Charles River Associates. Dva roky pracoval v Evropské komisi na Generálním ředitelství pro soutěž, kde se věnoval množství případů fúzí, aplikace článku 101 a dalšími případy. Daniel Donath se specializuje na aplikaci empirických analýz a ekonometrických technik v kontextu vyšetřování případů porušení hospodářské soutěže.

Paula Ramada

ředitelka sekce
London Economics
Londýn, Velká Británie

V kanceláři London Economics v Londýně působí jako partnerka firmy a ředitelka sekce hospodářské soutěže. Získala odbornou kvalifikaci pro soudní spory v oblasti škod způsobených kartely a analýzu tržní síly. Během posledních dvou let pracovala na šetření mnoha případů škod způsobených kartely a pomáhala soukromým klientům v přípravě na soudní spor nebo jednání o vypořádání škod. V těchto projektech využívala širokou škálu ekonomických technik, od vytváření cenových a nákladových indexů až po ekonometrické analýzy cen. Jako hlavní ekonomka vedla pro britský soutěžní úřad dvě šetření spojení soutěžitelů a případ v oblasti trhu s plynem. Nedávno dokončila rozsáhlou studii pro Generální ředitelství Evropské komise pro obchod a průmysl o kontrole a analýze odvětví služeb se slabou konkurencí. Má dlouholeté zkušenosti v různých oblastech politiky hospodářské soutěže a poskytuje pomoc soukromým klientům v různých zemích v oblasti fúzí a soudních sporů. Byla také projektovou manažerkou studie pro Generální ředitelství Evropské komise pro hospodářskou soutěž o současných změnách ve vertikálních omezeních blokových výjimek v oblasti automobilového průmyslu a podílela se na ekonometrické analýze cenových efektů ve fúzi GE / Instrumentarium. Před nástupem do společnosti London Economics byla hostující profesorkou na London Business School a dříve asistentkou ekonomie na Northwestern University ve Spojených státech. Paula Ramada má doktorát z ekonomie na Massachusetts Institute of Technology.

Paul Tregear

zástupce ředitele
hospodářského odboru
Office of Fair Trading (OFT)
Londýn, Velká Británie

Vystudoval ekonomii na univerzitách v Londýně a Warwicku. Od roku 1996 působí v OFT, kde se podílel na řadě studií a analýz k posuzování fúzí, k šetřením v bankovním sektoru, farmaceutickém průmyslu a dalších. Jako ekonomický poradce OFT řídil v letech 2009–2010 analýzy k případům vertikálních dohod v reklamách prodejců outdoorového vybavení a k případu zneužití dominance Flybe. Od roku 2010 vede oddělení hospodářských analýz a poskytuje podporu vyšetřovacím týmům OFT.

SOUKROMÉ PROSAZOVÁNÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA

PROČ SE NEBÁT PODÁNÍ SOUKROMOPRÁVNÍ SOUTĚŽNÍ ŽALOBY V ČESKÉ REPUBLICE

Podnikatelům v České republice je obecně známo, že proti porušování pravidel hospodářské soutěže se lze domáhat ochrany prostřednictvím podnětu k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Méně známa je však české podnikatelské veřejnosti skutečnost, že se lze ochrany domáhat i soukromoprávní cestou u obecných soudů, například prostřednictvím žalob na náhradu škody. Těmito žalobami se dotčené subjekty mohou domáhat náhrady majetkové újmy, která jim byla způsobena protisoutěžním jednáním jiných soutěžitelů, neboť této náhrady se u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže domáhat nelze a Úřad ani není povinen – na rozdíl od cenových orgánů – výši této újmy stanovit. I když z naší praxe víme, že české soudy jsou připraveny na rozhodování o těchto otázkách (a také tak již několik let činí), přesto se v českém podnikatelském prostředí vytvořil mýtus, že soukromé prosazování soutěžního práva v České republice neexistuje nebo je nepředstavitelně obtížné. Tak tomu však v žádném případě není. I když kvalita rozhodování je, stejně jako v jiných právních věcech, různá, přesto si české soudy s nároky vyplývajícími ze zneužití dominantního postavení či kartelových dohod, nebo i z porušení zákona o zadávání veřejných zakázek či nedovolené státní podpory umí poradit. Soudům v této souvislosti prospěla i určitá specializace, což nejlépe dokládá kvalita rozhodování soutěžního senátu na Vrchním soudu v Praze.

Pokud jde o samotné řízení před Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, stojí zájmy subjektů dotčených protisoutěžním jednáním poněkud stranou, neboť účelem tohoto řízení je především ochrana hospodářské soutěže jako takové. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže tedy v rámci jím vedených řízení pouze plní svoji veřejnoprávní funkci, která mu byla svěřena zákonem, a nemůže – ani kdyby chtěl – „napravit“ soukromoprávní újmy způsobené jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům.

Poškozeným osobám tedy nezbyvá, než aby uplatnily své nároky právě cestou žalob u obecných či rozhodčích soudů. Před těmito soudy mohou poškození soutěžitelé a spotřebitelé hájit svá práva zasažená porušením soutěžně-právních norem a domáhat se odpovídajících majetkových náhrad. Soutěžitelé porušující pravidla pro hospodářskou soutěž tak mohou být za své protiprávní jednání *de facto* civilními soudy „sekundárně potrestáni“, když jim tyto nařídí uhradit poškozeným subjektům škodu a odčerpát tak nezákonně získanou soutěžní výhodu, což může mít značný odstrašující a prevenční účinek.

Je samozřejmé, že v případě uplatňování soukromoprávních nároků tzv. *follow-on* žalobami, tj. v případech, kdy existuje pravomocné rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o porušení soutěžněprávních předpisů, kterým je civilní soud v otázce spáchání správního deliktu nebo-li porušení právní povinnosti vázán, je pro poškozené subjekty mnohem jednodušší prokázat existenci svých nároků.

Naproti tomu v případě tzv. *stand-alone* žalob jsou žalobci povinni prokázat oprávněnost svých nároků u soudu sami, aniž by se mohli spoléhat na zjištění a závěry Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Nicméně i v případě těchto druhů žalob si dle svých zkušeností umí český soudce či rozhodce poradit.

Při uplatňování soukromoprávních nároků z porušení pravidel hospodářské soutěže je možné opírat se u národních civilních soudů i o ustálenou rozhodovací praxi soudů Evropské unie. Například v rozhodnutí C-453/99 *Courage* Evropský soudní dvůr uvedl, že „*plná účinnost článku 85 Smlouvy a zvláště užitečný účinek zákazu stanoveného v jeho odstavci 1 by byly zpochybněny, nemohl-li by se každý domáhat náhrady škody, jež mu měla být způsobena smlouvou nebo jednáním, které jsou způsobilé omezovat nebo narušovat působení hospodářské soutěže*“. Podobně se vyjádřil Evropský soudní dvůr v případě C-295/04 až C-298/04 *Manfredi*, kdy zmínil, že ze zásady efektivity vyplývá, že vnitrostátní právo musí poskytovat efektivní opatření k nápravě škody, kterou poškozený utrpěl při porušení soutěžních předpisů.

I přes stále častější hlasy požadující výraznější změny v soukromoprávním prosazování soutěžního práva se tedy domnívám, že pro úspěšné vymáhání nároků z porušení soutěžního práva v České republice není nezbytné měnit českou legislativu či přijmout novou úpravu na úrovni Evropské unie. Naopak mám za to, že stávající právní úprava obsažená v obchodním zákoníku a v občanském soudním řádu je pro uplatnění takovýchto nároků (zejména nároků na náhradu škody) dostačující.

Nelze ovšem říci, že by v této oblasti nebylo v České republice co zlepšovat. Zcela jistě by jak poškozeným subjektům domáhajícím se náhrady škody, tak i soudům samotným pomohla obecně uznávaná a doporučovaná metodologie způsobu výpočtu škody v oblasti hospodářské soutěže (zejména v oblasti

kartelových dohod). Inspiraci lze hledat například v manuálu z roku 2009 připraveného pro Evropskou komisi – *Quantifying antitrust damages, Towards non-binding guidance for courts*.

Svoji poradní roli by mohl v tomto kontextu sehrát i Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (obdobně jako tuto roli plní například Česká národní banka v oblasti cenných papírů). Ten se však svému zapojení do soudních řízení (např. ve formě vedlejšího účastenství na straně žalobce opírajícího se o rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže) doposud bránil.

I přes určité nedostatky lze nicméně celkovou úroveň ochrany hospodářské soutěže u nás hodnotit kladně a je dobře, že si čeští soutěžitelé stále častěji nenechávají porušování soutěžních pravidel ze strany svých konkurentů líbit.

Pavel Dejl

advokát a partner

Advokátní kancelář Kocián Šolc Balaščík

PŘEDSTAVENÍ ČLENŮ PANELU

Jacques Steenbergen

*předseda
Belgický soutěžní úřad*

Prof. Dr. Jacques Steenbergen stojí od roku 2007 v čele belgického soutěžního úřadu. Mimo to od roku 1979 vyučuje soutěžní právo na univerzitě v Leuven. Před příchodem na soutěžní úřad byl partnerem v bruselské kanceláři Allen & Overy a rovněž působil jako právní sekretář prezidenta Evropského soudního dvora profesora Josepha Mertense de Wilmars. Přednášel na řadě konferencí a univerzit ve většině evropských států.

David Anderson

*Berwin Leighton Paisner LLP
Brusel, Belgie*

Partner a vedoucí bruselské kanceláře AK BLP. David Anderson má více než patnáctiletou praxi v oblasti soutěžního práva v Londýně a Bruselu. Zaměřuje se zejména na mezinárodní antitrustové dopady fúzí, kartely a zneužití dominantního postavení. Jako poradce Evropské komise, UNCTAD a mnoha národních soutěžních úřadů se podílel na revizích soutěžní legislativy.

Filip Kubík

*Generální ředitelství pro soutěž
Evropská komise, Brusel, Belgie*

Právo vystudoval na Univerzitě Karlově v Praze a na univerzitě v Pasově. Absolvoval postgraduální studium evropského práva na univerzitě v Hamburku (LL. M. Eur.) a mezinárodní vztahy studoval na univerzitě v Amsterdamu. V letech 2005 až 2008 pracoval v oddělení antitrustových případů v sektoru telekomunikací a informačních technologií. Před odchodem do Bruselu působil jako advokát v pražském sídle advokátní kanceláře Kocián Šolc Balaščík, kde se zaměřoval na právo hospodářské soutěže, telekomunikační právo, soudní spory a rozhodčí řízení. V současné době působí na Generálním ředitelství pro hospodářskou soutěž Evropské komise jako člen týmu zodpovědného za politiku soukromého vymáhání soutěžního práva.

Jan Balarin

*Centrum právní komparatistiky
Právnické fakulty Univerzity
Karlovy, Praha*

Magisterské a doktorské studium absolvoval na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Působí jako advokát a spolupracovník Centra právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Ve své publikační činnosti se zaměřuje na civilní proces. Intenzivně se věnuje především problematice kolektivního procesního prosazování práv. V roce 2010 absolvoval na toto téma stáž na Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht v Hamburku a v roce 2011 vydal monografii Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení.

József Sárai

*ředitel mezinárodní sekce
Maďarský soutěžní úřad*

Ekonom, vystudoval rovněž právo. Na Maďarském soutěžním úřadě působí od jeho založení v roce 1991, od roku 1992 převzal vedení sekce mezinárodních vztahů. Zabývá se především spoluprací s mezinárodními organizacemi a soutěžními úřady. V rámci Mezinárodní soutěžní sítě (International Competition Network – ICN) reprezentuje Maďarsko ve funkci místopředsedy pracovní skupiny pro kartely. Jako místopředseda pracovní skupiny pro otázky spolupráce a spravedlivý proces (Cooperation Issues and Due Process Working Group) se aktivně podílí na činnosti Evropské soutěžní sítě (European Competition Network – ECN).

BID RIGGING – KARTELY VE VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

DOKUD EXISTUJE SPOLEČENSKÁ NABÍDKA A POPTÁVKA PO MANIPULACI NABÍDEK A NABÍDKÁCH MANIPULACE

Říká se, že to, co patří všem, nepatří nikomu. Nějak mi s tím nejde logicky dohromady tvrzení, že to, co se krade všem, by se nekradlo nikomu; myslím totiž, že se to právě naopak krade každému. Takže to, co patří všem, patří každému, a ne nikomu. Nikomu z nás by proto nemělo být lhostejno, pokud to někdo rozkrádá.

Jiná moudrost praví, že existují-li příležitostní zloději, existují i slušní lidé z nedostatku příležitosti. Je to postřeh mnohem přílehavější, bližší pravdě a méně povrchní, než ta pseudo-moudrost prvá.

Řada slušných lidí není taková habituálně, ze své niterné podstaty, ale prostě proto, že jim okolí nedovolí chovat se neslušně. Zdravá je společnost, v níž je to širší okolí zvnitřněno i ve vlastním svědomí lidí!

Korupce u zadavatelů ve spojení s bid riggingem na straně uchazečů o veřejnou zakázku je smrtící koktejl, jehož jedovatost může překonat snad jen korupce u soutěžního úřadu nebo v justici. Pokud se vyskytnou zloději veřejných peněz na obou stranách, tedy u uchazečů i zadavatelů, vznikne obtížně odhalitelný zájmový komplot, který nás všechny připravuje možná i o desítky procent z veřejných rozpočtů.

Všichni dobře víme, co je to bid rigging opisující kolem dokola jeho formy, projevy a typologizaci, podané doktrínou, soutěžními úřady, OECD a jinými. Všichni známe návody a metodiky o symptomech manipulace nabídkami a o způsobech, jak proti ní postupovat.

Podobně jako kriminalistické příručky mohou sloužit coby učební pomůcka pro zločince, mohou být návody k identifikaci bid riggingu stejně dobře použity i jako příručka pro manipulátory, které metodicky a didakticky názorně upozorňují, na co si zejména mají dát pozor, aby nevbudili podezření. Pomocí těchto metodik mohou ostatně i pracovníci veřejné správy cíleně „kultivovat“ se sebou spřažené manipulátory s veřejnými zakázkami tak, aby neupadli v podezření jak ti, tak i oni.

S manipulací nabídek je to podobné jako s korupcí. Všichni vědí, že existuje, a že není vůbec výjimečná, pokud není přímo masově rozšířená. Někdy se dokonce tvrdí, že na ní stojí společnost, či aspoň určité oblasti společenského života či některá odvětví; nikdo ji ale samozřejmě neprovozuje a každý ji

verbálně navenek módně (politicky korektně) odsuzuje. Řada lidí i podniků ji však zcela běžně využívá a kalkuluje s ní jakožto s běžným sociálně ekonomickým stimulem.

Latence je v této oblasti pravděpodobně ohromná; tuším, že mezi již tak obrovsky latentními tvrdými kartely je právě manipulace s nabídkami ten nejskrytější případ. Obvyklá klišovitá představa špičky ledovce (která údajně odhaluje zhruba deset procent jeho celkové hmotnosti) by v této souvislosti byla asi přehnaně idealistická. Případy odhaleného a potrestaného bid riggingu se dají obvykle spočítat na prstech jedné ruky jak na evropské úrovni, tak u národních soutěžních úřadů. Vysvětlení, že je tomu tak proto, že k nim asi málokdy dochází, nikdo ani vážně nenabízí a málokdo (včetně autorů takového pokusu o vysvětlení) by jim uvěřil.

Zájmová koalice všech zúčastněných je neuvěřitelně pevná, důkazní obtížnost (mimo jiné kvůli vysvětlitelnosti chování účastníků jinými okolnostmi než manipulací nabídek) je extrémně vysoká, možnost odhalení je naopak extrémně nízká, poměr mezi pravděpodobností odhalení a výší očekávaného zvýhodnění účastníků manipulace je neobyčejně lákavý a při (obávám se, že nikoliv neobvyklé) kombinaci bid riggingu s korupcí na straně zadavatele jde přímo o „zločinné spolčení snů“.

Na preventivní a odstrašující účinek teatrální exemplárnosti postihu v jednotlivém případě, který se podařilo odhalit, nevěřím; zločinní spolčenci si dobře dokážou spočítat pravděpodobnost odhalení a postihu a učinit ekonomicky chladné rizikové rozhodnutí (jiné hodnotové aspekty nerozhodují, morálka je v těchto situacích buď sprosté slovo, nebo předmět jejich výsměchu).

Rozhodující bude jen důsledná a vytrvalá práce a změna nálady znechucené, ale vesměs rezignované veřejnosti, tlak na rozbíjení zájmových koalic mezi uchazeči i mezi uchazeči a zadavateli, na vnitřní veřejné i soukromé mechanismy zužování prostoru pro rozvoj korupce a bid riggingu.

Širší uplatňování programu shovívavosti (beztrestnosti označovateli kartelů) podráždí již dnes trochu nohy arogantní sebestoitě gangů rozkrádačů našich daní... Nic jiného tito prachspřstí zločinci totiž nejsou, a to bez ohledu na jejich mnohdy vznešeně znějící funkce, luxusní limuzíny, honosné kanceláře a reprezentativní sídla a bílé límečky či dokonce smokingy. Mohou se samozřejmě někdy cítit jako sirotci

Fortuny, protože jsou připraveni o normální legální „vejvar“, kterého se v jejich odvětvích (typicky ve veřejném stavebnictví) nedá dosáhnout, zatímco v jiných oborech se mají podnikatelé lépe (z některých spisů na ÚOHS lze zjistit, že marže mohou být v určitých komoditách i několikasetprocentní).

Argument, že jejich údajná zlodějina při manipulaci se zakázkami je dětská hra ve srovnání s tou úplně „legální zlodějinou“ privilegovaných distributorů spotřebního zboží, ovšem silně pokulhává. Spotřebitel si předražené luxusní zboží prostě koupit nemusí, většinou existuje funkčně vyhovující lacinější náhražka a o koupi rozhoduje on sám; veřejný zadavatel zakázku většinou potřebuje (pokud si ji v horším případě nevymyslel „na míru“ pro spřízněné podnikatelské „kmotry“) a konkurence, která by mohla cenu snížit, je bid riggingem vyřazena; navíc o investici rozhoduje nezřídka úředník, který drží měšec nikoliv se svými penězi, z něhož si může při troše té šikovnosti uspat malou „nemalou domů“, pokud ty svěrené veřejné peníze bude hlídat (v zájmu nepoctivého uchazeče i v zájmu svém) méně obezřetně, než by hlídal peníze svoje.

Právo je metodou společenského řízení podle odchylek, která je schopna zachytit nejzávažnější protispolečenské jevy v několika procentech případů. Je-li „nepatříčnost“ rozšířena masově (což právě u bid riggingu všichni tušíme), právo samotné na ni již nestačí a stačit nemůže; spoléhat na ně by bylo recidivou právního romantismu. Zlotřilci hrají s právem v takových situacích jakousi „soft verzi“ ruské rulety s tím nezanedbatelným rozdílem v pravidlech, že v revolveru je sice jen jeden náboj, ale ve hře není revolver jeden, ale jsou jich tisíce.

Nepopiratelný význam má tedy nejen státní a externí hrozba kriminalizací a ekonomickými sankcemi, ale i kultivace vnitřních pravidel chování a jejich vynucování v mezilidských

vztazích. Nejrůznější etické kodexy a programy Compliance navzdory četným úsměškům mohou mít ostřejší a účinnější zuby než „papíroví tygři“ trestněprávních sankcí.

Trvalé a nikdy nekončící práce na vytváření a udržování ovzduší společenské nesnášenlivosti a nepřijatelnosti manipulace se zakázkami se musí ujmout všichni, kterým tato praxe vadí, a všemi prostředky a metodami, které mají k dispozici, a v tom rozsahu, byť třeba minimálním, který mají ve své působnosti.

Doufejme jen, že nás je a bude stále více a s větším vlivem, nežli těch na druhé straně. Obávám se, že jinak se stavu, kdy se manipulace se zakázkami stanou spíše excesem v rozsahu, v němž na ně právo svými nástroji účinně dosáhne, ani dosíci nedá.

Josef Bejček
*profesor na Katedře obchodního práva
 Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně*

PŘEDSTAVENÍ ČLENŮ PANELU

Theodor Thanner
předseda
Rakouský soutěžní úřad

Po absolvování doktorského studia na Univerzitě Salzburg působil v zemské vládě spolkové země Salzbursko. Po té zastával funkci vedoucího právní sekce Spolkového ministerstva vnitra, působil rovněž na Úřadu spolkového kancléře a jako poradce ministra národní obrany. Dr. Thanner je redaktorem časopisu *Austrian Journal for Competition Law*, členem Úřadu pro veřejné zakázky, Rady pro ochranu osobních údajů a Nejvyššího soudu pro patentové a obchodní právo. Je rovněž autorem řady publikací týkajících se ústavního, soutěžního, volebního a správního práva a lektorem na vídeňské univerzitě.

Katharina Krauss

ředitelka odboru boje proti kartelům
Německý soutěžní úřad

Odbor boje proti kartelům je na Německém soutěžním úřadě součástí právního oddělení a poskytuje sekci rozhodování poradenství v sankčních řízeních, zejména při přípravě, průběhu a vyhodnocení místních šetření a při aplikaci německého leniency programu. Katharina Krauss má více než desetiletou praxi s vedením soutěžních případů a vedením správních řízení v případech kartelů a fúzí. Dříve pracovala v Max-Planck-Institutu pro zahraniční a mezinárodní trestní právo ve Freiburgu. Publikuje a přednáší v oblastech trestního a soutěžního práva.

David McFadden
právní poradce
Irský soutěžní úřad

Absolvent doktorského studia práv na Trinity College v Dublinu. Advokát, právní poradce a v současné době ředitel divize monopolů. Po získání kvalifikace a soukromé advokátní praxe působil jako vrchní státní zástupce. Na Irském soutěžním úřadě vedl šetření týkající se kartelu v oblasti topných olejů. Autor irského protikartelového programu (*Irish Cartel Immunity Programme*) a spoluautorem *European Competition Authorities (ECA) Leniency Principles*. Publikoval řadu článků o soutěžním právu a jeho prosazování.

Marc Reysen
O'Melveny & Myers LLP
Brusel, Belgie

Právník, absolvent univerzit v Bonnu, Kolíně nad Rýnem a Edinburgu. Specializuje se na oblast soutěžního práva Evropské unie, zejména na kontrolu fúzí a kartelů. Zastupoval řadu klientů při řízeních u Evropské komise a Spolkového kartelového úřadu v Německu i v jiných zemích. Pracuje pro klienty z různých sektorů, například z oblasti high-tech, zpracovatelského a potravinářského průmyslu. Patří k vedoucím členům *International Bar Association*.

Marta Skrobisz

*ředitelka odboru mezinárodních vztahů a komunikace
Polský soutěžní úřad*

Vystudovala práva se specializací na evropské právo na European School of Law and Administration ve Varšavě. Zkušenosti v obchodním a občanském právu získala při působení v advokátních kancelářích a u soudů. V současné době se připravuje na zkoušku z advokacie ve varšavské Komoře právních poradců. V Polském soutěžním úřadě působí od roku 2007. Nyní je zodpovědná za mezinárodní vztahy v rámci hospodářské soutěže a ochrany spotřebitele, stejně jako v oblasti soutěžní advokacie.

Hanna Witt

*zástupkyně ředitele
soutěžní sekce
Švédský soutěžní úřad*

Absolventka ekonomie na univerzitách v Uppsale, Göttingenu a Madridu. Po ukončení studií pracovala ve Švédském národním kontrolním úřadě. Od roku 2002 působí na Švédském soutěžním úřadě, nyní ve funkci zástupkyně ředitele soutěžní sekce.

VÝVOJ A SMĚŘOVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK NA EVROPSKÉ A NÁRODNÍ ÚROVNI

NOVELA ZÁKONA O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH: NEJDE POUZE O KOSMETICKÉ ÚPRAVY

Psát o vývoji a směřování v oblasti veřejných zakázek ve dnech, kdy se na národní úrovni v zákonodárných orgánech za poměrně bouřlivých diskusí projednává rozsáhlá „transparentní“ novela zákona o veřejných zakázkách (dále jen „zákon“), lze přirovnat k ambicím předpovídat počasí na půl roku dopředu. Pokud se spokojíme s předpovědí počasí do té míry, že za půl roku bude u nás léto, pak s obdobnou mírou jistoty mohu pro oblast veřejných zakázek v České republice předjímat, že projednávaná novela není rozhodně poslední. Je jen otázkou, kolik takových novel ještě bude a jakou budou mít „kadenci“. Řešením dalšího směřování právní regulace veřejných zakázek (s ohledem na stávající vývojovou fázi české společnosti) však určitě nebude přijetí návrhu, který přednesl jeden z poslanců Poslanecké sněmovny při projednání této novely, a to úplně zrušit zákon a současně nařídit zadavatelům, aby se k veřejným penězům chovali jako k vlastním. Nicméně ruku na srdce, koho z nás taková myšlenka již někdy nenapadla?

Ale zpět k aktuálnímu vývoji a právě projednávané novele, která bude tématem konferenčních příspěvků věnovaných oblasti veřejných zakázek. Nejvýznamnější změny, se kterými sledovaná novela v právě projednávané podobě počítá, by se daly rozčlenit do několika oblastí:

- Změny v definicích stávajících základních pojmů – například snížení limitů pro veřejné zakázky malého rozsahu na polovinu (pro stavební zakázky s posunutou účinností).
- Zavedení nových institutů – například významné veřejné zakázky, osoby se zvláštní způsobilostí.
- Změny v oblasti kvalifikace – například zrušení celé oblasti ekonomických a finančních kvalifikačních předpokladů, zrušení možnosti požadovat v rámci kvalifikace certifikátů ISO, zrušení možnosti omezování počtu zájemců a podobně.
- Změny sledující zvýšení odbornosti na straně zadavatele – například zavedení seznamu hodnotitelů, osob se zvláštní způsobilostí a jejich role v zadávacím procesu a podobně.
- Změny zvyšující ochranu dodavatelů – například uložení zakazu zadavatelům stanovit takové kvalifikační předpoklady, které by vedly k podstatnému omezení hospodářské

soutěže a které bylo možné nahradit stanovením odpovídajících smluvních podmínek, podstatné rozšíření údajů povinně uváděných v protokolu o posouzení kvalifikace, popřípadě stanovení zakazu hodnotit platební podmínky nebo smluvní podmínky, jejichž účelem je zajištění povinností dodavatele a podobně.

- Zavedení nových povinností zadavatelů směřujících k posílení zásady transparentnosti cestou uveřejňování dalších, nových informací a údajů. Do této oblasti spadá například povinné předběžné oznámení podlimitních a nadlimitních veřejných zakázek minimálně jeden měsíc před zahájením zadávacího řízení, uveřejňování odůvodnění veřejné zakázky, jakož i významná novinka v podobě uveřejňování všech smluv (včetně dodatků) nad 500 tisíc korun a uveřejňování výše skutečně uhrazené ceny za veřejnou zakázku (vyjma zakázek malého rozsahu a některých zakázek spadajících pod výjimky z režimu zákona).
- Změny v oblasti elektronizace – například zavedení povinné elektronické aukce pro určité zakázky na dodávky nebo posílení významu profilu zadavatele.

Z pozměňovacích návrhů, které byly v rámci projednání v Poslanecké sněmovně předloženy, stojí za zmínku návrh (inspirovaný slovenskou praxí) na zavedení vazby účinnosti smlouvy s vybraným uchazečem na její zveřejnění v Registru smluv. Nelze rovněž pominout pozměňovací návrh vyvolaný požadavkem, že vybraný dodavatel se musí (pokud jde o jeho majetkovou strukturu) tzv. „svléknout do naha“. Tento návrh doprovází již stávající povinnost každého dodavatele (má-li právní formu akciové společnosti) předložit seznam akcionářů s podílem vyšším než 10 procent a spočívá v zavedení nové povinnosti, že vybraný dodavatel zveřejní nejen majetkovou strukturu svoji, ale i svých významnějších subdodavatelů. Pozměňovací návrh počítá s touto povinností i po dobu plnění veřejné zakázky, a to pod sankcí nevyplacení ceny či povinnosti vrácení ceny za plnění veřejné zakázky.

Z výše uvedeného je tedy patrné, že nejde pouze o kosmetické změny zákona, ale o navýsost podstatný zásah do stávající právní úpravy. Společným jmenovatelem drtivé většiny uvedených změn je snaha o větší transparentnost a dosažení úspor při zadávání veřejných zakázek. Z tohoto hlediska jde

o počin nesporně chvályhodný a záslužný. Otázkou, na niž dá odpověď až budoucí praktická aplikace, nicméně zůstává, zda pro naplnění uvedených cílů byly zvoleny vždy vhodné prostředky. Zda tedy nepůjde jen o politicky motivované zavedení další řady povinností zadavatelům a zpřísnění sankcí za jejich nedodržení. Potud by se novela dala označit jako převážně politická než praktická, spíše zadavatelská než dodavatelská a novela imperativní než motivační.

Jako životní optimista pevně věřím, že se v budoucnu podaří nalézt takové schéma zadávání veřejných zakázek, které bude motivovat zadávající osoby k efektivnímu zadávání veřejných zakázek, a to při současném převzetí odpovědnosti těchto osob za případné porušení předepsaných pravidel. Mělo by jít navíc o schéma, které umožní těmto osobám podílejícím se na zadávání veřejných zakázek flexibilně využívat metodickou podporu ze strany gestorů právní úpravy a které bude garantovat soutěžitelům účinnou a rychlou ochranu jejich práv. Zda-li je komentovaná novela krokem k naplnění tohoto schématu, si prozatím nejsem jist. Je nicméně dobré, že zde novela je. Je to alespoň důkaz toho, že se oblast zadávání veřejných zakázek neustále vyvíjí.

Tomáš Machurek

*předseda Výkonného výboru Asociace pro veřejné zakázky
společník a jednatel MT Legal s. r. o., advokátní kancelář*

PŘEDSTAVENÍ ČLENŮ PANELU

Pavel Herman

*poradce předsedy pro oblast
veřejných zakázek
ÚOHS*

Absolvent Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Od roku 1999 je zaměstnancem Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Vykonával postupně funkce referenta odboru dohledu nad zadáváním veřejných zakázek, vedoucího oddělení stavebních zakázek, ředitele sekce veřejných zakázek. V současné době je poradcem předsedy Úřadu, což zahrnuje i legislativní činnosti a řešení koncepčních otázek v oblasti veřejných zakázek v České republice. Věnuje se rovněž přednáškové činnosti.

Eva Kubišová

*místopředsedkyně
ÚOHS*

Místopředsedkyně pověřená řízením sekce veřejných zakázek ÚOHS je absolventkou Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Na Úřadě, kde prošla řadou funkcí, působí již od roku 1995. Byla tajemnicí rozkladové komise pro oblast hospodářské soutěže, podílela se na založení odboru dohledu nad zadáváním veřejných zakázek a následně na aplikaci nově vzniklé právní úpravy v oblasti zákona o veřejných zakázkách. Donedávna přednášela na právnických fakultách v Brně a v Olomouci, a to v oblasti zadávání veřejných zakázek a teorie práva.

Jaroslav Kračún

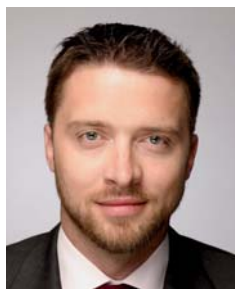
*expert na legislativu zadávání
veřejných zakázek
Generální ředitelství
pro vnitřní trh a služby
Evropská komise, Brusel, Belgie*

Absolvent oboru mezinárodního obchodního práva na pařížské Sorbonně a oboru mezinárodního obchodního práva a managementu na ESSEC Business School ve Francii. Pracoval jako právník. Od roku 2008 působí na oddělení zabývajícím se zadáváním veřejných zakázek na Generálním ředitelství Evropské komise pro vnitřní trh a služby. Je zodpovědný za Českou republiku, Slovensko a Slovinsko.

David Petrlík

*asistent soudce
Evropský soudní dvůr
Lucembursko*

Absolvent Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni a doktorského studia na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V současné době působí jako poradce v kabinetu soudce Jiřího Malenovského při Soudním dvoře Evropské unie v Lucemburku. Věnuje se rovněž přednáškové a publikační činnosti a externě vyučuje na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Jan Sixta
*náměstek ministra
 pro místní rozvoj*

Po absolvování Právnické fakulty Univerzity Karlovy pracoval krátce jako právník zabývající se veřejnými zakázkami na Ministerstvu pro místní rozvoj a posléze se v Agentuře pro podporu podnikání a investic CzechInvest podílel jako ředitel právního odboru na významných zahraničních investičních projektech. V současné době je náměstkem ministra pro místní rozvoj odpovědným za veřejné investování a legislativu. Byl členem přípravného týmu zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, a nadále odpovídá za jeho změny a novelizace. Jan Sixta je zástupcem České republiky v mezinárodních pracovních skupinách pro veřejné zakázky v rámci Evropské unie, WTO či UNCITRAL.

Pavel Štorkán
*předseda burzovní komory
 Českomoravská komoditní burza
 Kladno*

Absolvent Vysoké školy báňské Ostrava, oboru Materiálové inženýrství. Stál u zrodu Českomoravské komoditní burzy Kladno (ČMKBK). Od roku 1995 je předsedou její burzovní komory a později se stal i předsedou burzovního výboru Energetické burzy ČMKBK. V současné době rovněž zasedá ve správní radě Institutu Svazu průmyslu České republiky.

VÝZNAMNÁ TRŽNÍ SÍLA – BUDOUCNOST A PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ VE VAZBĚ K SOUTĚŽNÍMU PRÁVU

KRÁTKÁ HISTORIE ZÁKONA O VÝZNAMNÉ TRŽNÍ SÍLE V ČESKÉ REPUBLICE

Významná tržní síla je pojem, který se v českém soutěžním právu objevuje od 1. února 2010. Termín je úzce spjat s českou právní úpravou vyjádřenou v zákoně č. 395/2009 Sb. Tento koncept počítá s existencí vztahu mezi dodavatelem a odběratelem potravinářských a zemědělských produktů, kdy na jedné straně stojí silnější partner vztahu, schopný svým jednáním a chováním vnutit vůli slabší straně.

Vlastní úprava vznikla po dlouhých letech odborných i laických diskusí nad tématem, zda je nutná veřejnoprávní regulace v oblasti smluvních vztahů mezi dodavateli potravin a obchodními řetězci. Na první pohled se může zdát, že tato úprava je nadbytečná a příliš zvyšující administrativní zátěž jednotlivých subjektů. Tento pohled je však zkreslující. Jestliže nefungují instituty soukromého práva, v tomto případě žaloby na plnění dobrých mravů vyváženosti smluvního vztahu a jednání v dobré víře, je cesta zajištění ochrany slabší strany možná formou práva veřejného.

Současná právní úprava nepatří k nejzdařilejším, avšak alespoň rámcově vymezuje pravidla, za kterých jednotlivé subjekty hrají hru nazývanou obchodem s potravinářskými a zemědělskými produkty. Česká republika není jediným státem Evropské unie řešícím podobnou problematiku zvláštní úpravou soutěžních vztahů, patří k ní dalších devět států. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže byl ze strany zákonodárce pověřen jako regulátor těchto vztahů dohledem nad dodržováním podmínek ve výše uvedeném zákoně.

Na základě reálných zjištění vztahů vznikajících mezi dodavateli a odběrateli potravinářských produktů lze vyvodit, že daná právní úprava přinesla svůj částečný efektivní přínos

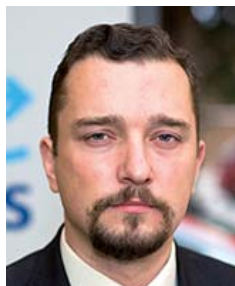
ke kultivaci a respektování obou smluvních stran. I přesto je nutné zmínit, že je připravována novela, která by ještě více měla zvýšit právní jistotu adresátů veřejného práva. Bude věcí budoucnosti a dalších odborných diskusí, jak postupovat v oblasti zneužívání ekonomického postavení, které sice nemá znaky dominance, ale umožňuje se subjektům chovat podobně jako dominantu.

Hynek Brom

1. místopředseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

PŘEDSTAVENÍ ČLENŮ PANELU

Hynek Brom
I. místopředseda ÚOHS

Absolvent Fakulty právní Západočeské univerzity v Plzni, kde také vyučuje na katedře veřejné správy. V letech 2000 až 2002 působil jako vedoucí sekretariátu hejtmána Plzeňského kraje. Následně pracoval jako místostarosta a později jako starosta Městského obvodu Plzeň 4. Na ÚOHS nastoupil v listopadu 2009 jako ředitel Sekce veřejné podpory a správy úřadu a o měsíc později byl jmenován I. místopředsedou stojícím v čele Sekce veřejné regulace a správy úřadu.

Radan Kubr
advokát
PRK Partners s. r. o.
Praha

Partner a jeden ze zakladatelů advokátní kanceláře PRK Partners. Věnuje se především soutěžnímu právu, veřejné podpoře, veřejným zakázkám, bankovníctví, právu obchodních společností, fúzí a akvizicím. Po absolvování ženevské univerzity pracoval několik let v advokátní kanceláři Poncet, Warluzel & Associés v Ženevě. V roce 1993 získal titul LL. M. evropského práva na College of Europe v Bruggách a poté působil v pražské kanceláři americké právní firmy White & Case. Radan Kubr je advokátem v České republice a ve Švýcarsku.

Luděk Svoboda
ředitel odboru významné tržní síly
ÚOHS

Vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně a následně se jako právník zabýval především obchodním právem. Na ÚOHS působí od roku 1994, a to nejprve jako referent a od roku 1996 jako ředitel odboru. Věnuje se soutěžnímu právu. Po schválení zákona č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití, byl jmenován do funkce ředitele odboru kontroly tržní síly.

Miroslav Toman
prezident Potravinářské komory
České republiky

Vystudoval Vysokou školu zemědělskou v Praze, kde zároveň obhájil disertační práci. Postupně pracoval v zemědělském sektoru v nejrůznějších řídicích funkcích. Od roku 1996 do roku 2001 působil jako diplomat na zastupitelských úřadech České republiky v Bratislavě a ve Washingtonu. V letech 2002 až 2006 zastával na ministerstvu zemědělství funkci náměstka pro vztahy s Evropskou unií a později funkci 1. náměstka ministra – státního tajemníka. V čele Potravinářské komory České republiky stojí od září 2007. Současně je členem představenstva Agrární komory České republiky a Hospodářské komory České republiky.

VEŘEJNÁ PODPORA – AKTUÁLNÍ TRENDY A VÝHLEDY

AKTUÁLNÍ TRENDY A VÝHLEDY VE VEŘEJNÉ PODPOŘE

V těchto dnech slavíme 20. výročí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (Úřad). Jde o instituci, která v oblasti veřejné podpory sehrála klíčovou úlohu, a to především v období před vstupem České republiky do Evropské unie. Při této příležitosti považuji za vhodné zmínit, že Úřad významně přispěl k uzavření přístupové kapitoly Hospodářská soutěž, v jejímž rámci byla ze strany Evropské unie regulace veřejné podpory v České republice ostražitě sledována. Bez uzavření této kapitoly by Česká republika do Evropské unie nevstoupila.

Svůj význam na poli veřejné podpory Úřad po vstupu do Evropské unie samozřejmě neztratil, přestože posuzování slučitelnosti veřejné podpory je v současnosti primárně záležitostí Evropské komise. Jsem rád, že mohu při takto významné příležitosti učit pár slov o trendech, které jsou v současnosti pro oblast veřejné podpory charakteristické, a o budoucím vývoji této oblasti. Vzhledem k vyhrazenému prostoru se pokusím sdělit to, co považuji za nejvýznamnější.

Česká republika prošla v oblasti veřejné podpory poměrně dynamickým vývojem. Byla období, kdy poskytovatelé o veřejné podpoře nevěděli téměř nic. Dnes jsou schopni o problému diskutovat, aplikovat pravidla a úroveň jejich znalostí se rapidně zvyšuje. K rozšíření znalostí a informovanosti poskytovatelů nepochybně přispěly strukturální fondy, jejichž poskytování dotací se pravidly pro oblast veřejné podpory rovněž řídí. Na osvětlu v této oblasti je poslední dobou kladem značný důraz, a to i ze strany Úřadu. Jsem přesvědčen, že v tomto ohledu situace v České republice odpovídá stavu v ostatních členských státech.

Řada změn v současné době probíhá i na úrovni Evropské unie. Jsme svědky přijímání nových předpisů v oblasti služeb obecného hospodářského významu, v oblasti veřejné podpory filmů či jiných audiovizuálních děl a podobně. Kvůli postupující dluhové krizi v Evropské unii se vynořila otázka rekapitalizace bank z veřejných zdrojů, což by rovněž mělo dopad do oblasti veřejné podpory. Lze očekávat, že pokud by k takové situaci došlo, Evropská komise by přijala speciální pravidla, tak jak tomu bylo již v minulosti.

V souvislosti s pravidly pro oblast veřejné podpory si však nemohu odpustit pár poznámek. Jeden z hlavních problémů spatřuji v jejich srozumitelnosti. Oblast veřejné podpory je dnes v řadě případů pokryta sekundárními předpisy, jejichž pochopení není mnohdy jednoduché. Ty tam jsou doby, kdy si

Evropská komise vstačila s ustanoveními příslušné smlouvy, která v praxi aplikovala. Dnes v podstatě platí, že veřejnou podporu lze poskytnout téměř kdykoliv, jen je třeba ji upravit tak, jak požaduje příslušný předpis. Původní bohubilý cíl, že veřejné podpory mají být poskytovány jen výjimečně, je, zdá se, nenávratně ztracen. Snahy Evropské komise zakotvené v doktríně „méně veřejných podpor a lépe zacílených“ bohužel vzaly za své v období finanční či hospodářské krize. Lze jen doufat, že s uklidněním situace bude uvedena doktrína znovu prosazována. Nedomnívám se totiž, že by poskytování veřejné podpory mělo být zcela běžné. Podniky musejí prokázat, že jsou schopné na trhu působit bez veřejných zdrojů.

Poskytovatelům také vadí široká definice veřejné podpory. Především jim činí potíže akceptovat, že podnikem mohou být entity neziskové, kontrolované veřejným sektorem či zaměřené na poskytování kulturních nebo sociálních služeb. Stejně tak lze identifikovat oblasti, jejichž veřejné financování není z hlediska pravidel pro oblast veřejné podpory zcela jasné. Typickým příkladem je financování sportu. Poskytovatelé často nemají jistotu, zda jimi zamýšlená dotace tělovýchovné jednotě, sportovnímu klubu nebo občanskému sdružení znaky veřejné podpory naplňuje či nikoliv. Dlužno říci, že poněkud stručný návod zveřejněný na stránkách Evropské komise do tohoto problému příliš jasno nevnáší. Pravidla Evropské unie bohužel jednoznačně nerozlišují mezi závažnými a naprosto bagatelními případy veřejné podpory.

Problém může rovněž představovat vzdálenost mezi poskytovatelem a orgánem posuzujícím slučitelnost veřejné podpory, kterým je již zmíněná Evropská komise. Několikrát jsem od poskytovatelů zaslechl, že „Bůh je vysoko a Brusel daleko“. Tím chtěli poněkud bagatelizovat povinnost oznamovat veřejné podpory před jejich poskytnutím. Myslím, že toto heslo prozatím zůstalo v úrovni žertu a poskytovatelé si dobře uvědomují důsledky porušení pravidel. Navíc Evropská unie má v této oblasti velmi účinné mechanismy a dodržování pravidel je prostřednictvím příslušných orgánů schopna zajistit.

To, zda lze očekávat na poli veřejné podpory změny, případně jaké, je velkou neznámou. Je však téměř jisté, že v souvislosti s vývojem podmínek na vnitřním trhu Evropské unie bude docházet k úpravám předpisů. Rovněž předpokládám, že dojde k přijímání nových předpisů, které budou pokrývat další oblasti ekonomického života.

Evropská komise v minulosti několikrát deklarovala přesun svého zájmu na závažnější případy. Nicméně podle platné úpravy musí posuzovat slučitelnost veškeré veřejné podpory na území Evropské unie, pokud například nebyla poskytovatelem užitá bloková výjimka, na jejímž základě je příslušná veřejná podpora automaticky slučitelná s vnitřním trhem. Již dnes je administrativní náročnost kladená na Evropskou komisi nepochybně velká a dojde-li k rozšíření Evropské unie o další státy, ještě se zvýší. Bude tak zajímavé sledovat, zda Evropská komise půjde cestou rozšiřování blokové výjimky, nebo zváží decentralizaci kompetencí, kdy by určité veřejné podpory byly posuzovány národními orgány.

Pokud jde o zmíněnou decentralizaci, svůj příspěvek ukončím několika úvahami na toto téma.

Jednou z námitek Evropské komise v minulosti bylo, že národní orgány mohou být pod politickými tlaky. Jako bývalý zaměstnanec Úřadu rád vzpomínám na období před vstupem do Evropské unie, kdy Úřad rozhodoval o slučitelnosti veřejné podpory se závazky, které pro Českou republiku vyplývaly z Evropské dohody. Úřad fakticky suploval Evropskou komisi, a to v období, které nebylo jednoduché. V té době se dostala do potíží řada velkých průmyslových podniků, objevil se i krach velké české banky. Naproti tomu do České republiky proudily zahraniční investice a řada podniků zde otevírala své závody. Všechny tyto události měly jedno společné, a to, že v souvislosti s nimi mělo dojít k poskytnutí veřejné podpory. V tomto období Úřad prokázal, že je schopen čelit jakýmkoliv tlakům a prosadit svoji nezávislost. Navíc pokud by poskyto-

vatelé viděli, že může přijít postih od orgánu působícího na národní úrovni, jsem přesvědčen, že motivace k respektování pravidel by v jejich případech vzrostla.

Decentralizovány by mohly být kompetence v méně závažných oblastech, jako jsou kultura, sport či sociální služby. Ostatní oblasti by spadaly i nadále výhradně do působnosti Evropské komise. Případně by mohlo být stanoveno, od jaké výše veřejné podpory bude Evropská komise rozhodovat. Domnívám se, že tímto způsobem by byla odstraněna zbytečná administrativní zátěž a v Bruselu by mohly být rozhodovány nejzávažnější případy. Z těchto důvodů stojí otázka decentralizace při posuzování slučitelnosti veřejné podpory s vnitřním trhem určitě za úvahu. I za cenu úpravy evropských pravidel.

Michael Kincl
*asistent soudce Nejvyššího soudu České republiky
 soudní znalec se specializací na veřejnou podporu*

PŘEDSTAVENÍ ČLENŮ PANELU

Hynek Brom
I. místopředseda ÚOHS

Absolvent Fakulty právní Západočeské univerzity v Plzni, kde také vyučuje na katedře veřejné správy. V letech 2000 až 2002 působil jako vedoucí sekretariátu hejtmána Plzeňského kraje. Následně pracoval jako místostarosta a později jako starosta Městského obvodu Plzeň 4. Na ÚOHS nastoupil v listopadu 2009 jako ředitel Sekce veřejné podpory a správy úřadu a o měsíc později byl jmenován I. místopředsedou stojícím v čele Sekce veřejné regulace a správy úřadu.

Milan Bumbálek
*ředitel odboru veřejné podpory
ÚOHS*

Vystudoval Právnickou fakultu a Fakultu sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Během svého působení na ÚOHS, kde je s přestávkou od konce roku 2002, pracoval zejména v rámci odboru veřejné podpory, odboru antitrustu a odboru kartelů. V roce 2008 a 2009 působil jako koordinátor předsednictví České republiky v Radě Evropské unie pro oblast ochrany hospodářské soutěže. V roce 2010 absolvoval stáž u Evropské komise, a to na Generálním ředitelství pro soutěž. Od dubna 2011 je ředitelem odboru veřejné podpory.

Ondřej Dostal
*Stálé zastoupení České republiky
při Evropské unii
Brusel, Belgie*

Absolvent Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Soutěžnímu právu se věnuje od roku 2000, kdy nastoupil na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Jako ředitel mezinárodního odboru se od roku 2004 zabýval zpracováním a realizací koncepce zapojení českého soutěžního úřadu do činnosti soutěžních orgánů EU, WTO, OECD, UNCTAD a Mezinárodní soutěžní sítě (ICN). Působil rovněž jako člen rozkladové komise pro oblast hospodářské soutěže. Od roku 2007 je tajemníkem Stálého zastoupení České republiky při Evropské unii pro oblast hospodářské soutěže, veřejné podpory a veřejných zakázek. V průběhu českého předsednictví v Radě Evropské unie zastával pozici předsedy pracovní skupiny pro hospodářskou soutěž Rady Evropské unie.

Kristina Haverkamp
*ředitelka odboru kontroly
veřejné podpory
Federální ministerstvo
ekonomie a technologie
Německo*

Studovala právo na univerzitách v Mnichově, Ženevě, Bonnu a Athens (v americkém státě Georgia). Pracovala pro Spolkový kartelový úřad, kde se zabývala fúzemi a soutěžními případy v sektoru telekomunikací a dopravy, a následně také působila na Spolkovém ministerstvu hospodářství a technologií a Spolkovém ministerstvu financí. Po čtyřech letech zkušeností na Stálém zastoupení při Evropské unii v Bruselu se vrátila na Spolkové ministerstvo hospodářství a technologií v Berlíně jako vedoucí sekce spolkové vlády pro oblast kontroly veřejné podpory.

Wouter Pieké

*ředitel odboru veřejné podpory
v oblasti informací, komunikace
a mediálního trhu
Generální ředitelství pro soutěž
Evropská komise, Brusel, Belgie*

Profesní dráhu zahájil na nizozemském ministerstvu hospodářství. Od roku 1984 působí na Generálním ředitelství Evropské komise pro hospodářskou soutěž, v roce 1992 zastával funkci vedoucího týmu finančních, restrukturalizačních a privatizačních otázek východoněmeckých firem (Treuhandanstalt). Od listopadu 1995 působil postupně ve funkcích ředitele antimonopolního odboru prvovýroby, veřejné podpory pro regionální rozvoj, fiskální podpory a nově vzniklého odboru podpory výzkumu a vývoje, inovací a rizikového kapitálu. V současné době vykonává funkci ředitele odboru veřejné podpory v oblasti informací, komunikace a mediálního trhu.

VÍTEJTE V BRNĚ

Město Brno, druhé největší město České republiky s téměř 400 tisíci obyvateli, leží v centrální části Evropy. V okruhu od 120 do 200 km od Brna se nachází další významné evropské metropole: Praha, Vídeň a Bratislava.

Brno je moravskou metropolí a výchozí turistickou destinací za poznáním přírodních a kulturních krás regionu jižní Moravy. Na sever od Brna se nachází chráněná oblast Moravského krasu a směrem na jih se rozprostírají vinice se stylovými vinnými sklípky. Město je obklopeno krásnými smíšenými lesy nabízejícími mnoho příležitostí pro turistiku a cykloturistiku.

Brno se pyšní mnoha architektonickými památkami dokazujícími jeho bohatou historii. Perlou moderní architektury je světově proslulá vila Tugendhat – dílo německého architekta Ludwiga Miese van der Rohe zapsané na seznamu světového

dědictví UNESCO. Za návštěvu také stojí unikátní podzemní království Labyrintu pod Zelným trhem či Mincmistrovského sklepa.

Dnes je Brno univerzitním městem a sídlem nejvýznamnějších orgánů justice. Nabízí bohaté možnosti kulturního vyžití v divadlech, muzeích, galeriích, kinech a klubech. Obrovský hospodářský a společenský význam představuje pro metropoli výstaviště, které má už osmdesátiletou tradici a je místem konání řady mezinárodních veletrhů, výstav a kongresů. Každoročně jsou ve městě pořádány kulturní akce, festivaly a také významné sportovní podniky.

www.brno.cz

Holiday Inn (archiv Holiday Inn)

Labyrint – podzemí pod Zelným trhem / Labyrinth under Zelný Trh Square (*Zdeněk Kolařík*)

Brněnské výstaviště / Brno Exhibition Centre (*archiv Veletřhy Brno / BVV Trade Fairs Brno*)

Zelný trh / Zelný Trh Square (*Vít Mádr*)

Vila Tugendhat - interiér / Villa Tugendhat - interior (*David Židlický*)